

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

- Student:** Mgr. Petr Vrzáček.
Název práce: Kvalita řízení poskytovatelů sociálních služeb. Teorie organizace spolků a ústavů.
Vedoucí práce: prof. Walter A. Lorenz, Ph.D., MA, CQSW.
Oponentka: doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD.
Pracoviště: Katedra sociální práce a speciální pedagogiky, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci.

Kvalita řízení v sociálních službách je nesporně zajímavým multidisciplinárním tématem. Pro sociální pracovníky, zejména působících ve vedení organizací, je důležité, aby si osvojili relevantní teorie organizace a další poznatky a uměli je aplikovat v každodenní praxi. Je ale i nutné, aby usilovali o systémové změny a aktivně vedli diskuzi o podobách řízení sociálních služeb a otázkách kvality.

Cílem dizertační práce je „na základě pragmatismu a konstruktivismu vytvořit model kvality řízení poskytovatele sociální služby“ (s. 5). Vytvořený model autor testoval prostředí organizací, které se v letech 2013 – 2019 umístily na čelních pozicích soutěže Neziskovka roku. Uvedenou soutěž autor dizertační práce spoluvytvářel a od počátku i působil jako hodnotitel. Dokázal využít svou hlubokou znalost konkrétní praxe a výzkumně jí reflektovat.

Cíl disertace odpovídá aplikovanému výzkumu v sociální práci. Téma i cíl práce považuji za aktuální, v souladu se studijním programem a současně za významné pro teorii a praxi sociální práce.

Dizertační práce je rozsáhlá (218 s.). Je tvořena v podstatě 5 kapitolami (závěr a literatura nezvyknout být číslovány). Možná by ve vztahu k naplnění cíle práce bylo funkční některé kapitoly konceptuální části zkrátit (např. úvod a kapitola 2).

Logiku struktury práce objasňuje autor na s. 23, když přibližuje zaměření třech hlavních částí disertace. Struktura práce odpovídá standardu.

Konceptuální část práce je tvořena dvěma bohatě strukturovanými kapitolami. Název úvodní kapitoly „Interakce právního a organizačního kontextu sociálních služeb jako rámce pro formulaci výzkumné otázky“ evokuje u čtenáře představu o záměru a obsahu kapitoly, který například podle mého názoru není úplně naplněn. V úvodu kapitoly a i v metodologické části 3.1 (s. 111) chybí právě explicitní formulace výzkumné otázky. Prosím proto autora o její doplnění během obhajoby.

Silnou stránkou úvodní části první kapitoly je, že srozumitelně prezentuje výzkumný problém a objasňuje teoreticko-metodologická východiska jeho zkoumání. V této části je rozpracován cíl práce na tři dílčí cíle (s. 17): 1) upozornit na závislost právní formy organizace a kvality sociální služby a ukázat dopad legislativního nastavení organizace na způsob její správy a řízení; 2) navrhnout standardy řízení organizací poskytujících registrované sociální služby a 3)

identifikovat dobrou praxi ve vybraných oblastech řízení a nabídnout tuto praxi k využití dalším organizacím pro pochopení navržených standardů je zásadní tabulka 1 (s. 20). Tyto cíle byli podle mého názoru naplněné.

Samotný autor oznamuje, že zvolil sociologický přístup studia organizací (s. 18). V kapitole 1.1 ale přibližuje perspektivu sociální psychologie a vliv kulturních a náboženských faktorů při objasňování významu a funkce sociální práce ve společnosti. Navazuje pak stručně, ale poměrně výstižně zpracovaným pojetím sociálních služeb jako organizované pomoci. Ve vztahu k cíli/cílům práce jsou pak užitečná další kapitoly, kde autor pojednává o diagnostice v sociální práci, kritériích reflexivity a efektivity v poskytování sociálních služeb a téma managementu v sociální práci. Podkapitola 1.3.3 o roli vědeckých důkazů v praxi sociální práce je obecnější. Ve vztahu k cíli práce mohl autor konkrétně představit aktuální stav výzkumu v daném tématu alespoň v České republice.

Druhá kapitola s názvem Vnímání organizace v čase (s. 40 – 89) nabízí přehled teoretických poznatků (zejména teorií organizace). Nachází se zde i konceptualizace pojmu dobré řízení (kap. 2.6) a objasnění specifik a důsledků legislativního nastavení spolků a ústavů pro jejich management (2.7). Tyto kapitoly přímo naplňují cíle práce. Považuji je za vlastní přínos autora a konkrétní výstup jeho vědecké práce.

Konstatuji, že konceptuální část práce je zpracována adekvátně požadavkům, kladeným na disertační práce. Některé kapitoly jsou s cílem práce jen volně provázány. Student prokázal velmi dobrou orientaci v relevantní odborné literatuře, výbornou znalost tématu, kompetenci vědeckého psaní a zejména vlastní přínos bádání.

Výzkumná část práce s názvem Kvalita řízení a řízení kvality je uvedena metodologickou kapitolou. Autor podrobně a precizně popisuje metodologii výzkumu, včetně metodologie soutěže Neziskovka roku, se kterou je jeho výzkum úzce spjat. Hlavní metodu sběru dat byla sekundární obsahová analýza sebehodnotících dotazníků a k nim přiložených důkazů, sesbíraných v letech 2015-2019 v rámci uvedené soutěže. Dále pak autor představuje tvorbu i obsah sebehodnotícího dotazníku, včetně připomenutí základních teoretických perspektiv uplatněných při identifikaci příkladů manažerské praxe. Pro účely výzkumu autor zúžil výběr na tři neziskové organizace, které představují příklady dobré praxe (dílčí cíl 3 na s. 17).

Prezentace výsledků výzkumu (4. kapitola) je srozumitelná, podpořena jednotnou strukturou prezentace zjištění, včetně dílčího shrnutí a vhodnou grafickou úpravou (tabulky a schémata). Tato část práce je informačně velmi bohatá. Přináší velké množství zajímavých dat a zjištění, které je pak možné různě interpretovat a i dále využívat.

Diskuze (kap. 5) je nesporně zajímavá. Autor formuluje vlastní stanoviska. Průběžně odkazuje na vybrané teorie organizace, perspektivy zkoumání a koncept dobrého řízení. Chybí ale kritická perspektiva ve smyslu pojmenování např. limitů realizovaného výzkumu, nebo i obecněji kritika soudobých teorií organizací.

V závěru práce, ve kterém autor shrnuje to podstatné, chybí doporučení pro další výzkum i praxi.

Po formální stránce je práce zpracovaná na velmi dobré úrovni. Seznam literatury je bohatý co do počtu i rozmanitosti zdrojů.

Otázky k obhajobě:

1. Objasněte prosím Váš pohled na koncepty (a z nich vyplývající postupy) diagnostiky, posuzování a hodnocení v sociální práci, zvláště pak v sociálních službách. V některé odborné literatuře jde o rozdílné koncepty.
2. Přibližte limity, ohrožení a rizika jejich aplikace Vámi navrhovaných standardů dobrého řízení sociálních služeb v praxi.

Závěr:

Disertační práce splňuje požadavky kladené na tento typ prací. Ze zpracování dizertační práce je zřejmá erudice autora, výborná orientace v tématu i kompetence výzkumníka.

Práce přináší zajímavých výzkumných zjištění a podnětů pro další výzkum a praxi sociální práce.

Předloženou práci doporučuji k obhajobě.

V Olomouci dne 9. 11. 2023

Tatiana Matulayová v. r.